

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра спорту і спортивних ігор

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: **«ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ДО ПРОЦЕСУ ПОКРАЩЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 017 ФІЗИЧНА
КУЛЬТУРА І СПОРТ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи FKS1-M22z
спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Петрова Юлія Миколаївна

Керівник: **Прозар М. В.,**

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент

Рецензент: **Стасюк І. І.,**

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент

Кам'янець-Подільський – 2023 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМКИ СИСТЕМИ	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	8
1.1. Якість вищої освіти у міжнародному та державному контекстах.....	8
1.2. Загальна характеристика процесу моніторингу як інструменту забезпечення якості вищої освіти.....	16
1.3. Шляхи впливу здобувачів на покращенні якості освітнього процесу у ЗВО.....	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	26
2.1. Методи дослідження	26
2.2. Організація дослідження.....	28
РОЗДІЛ 3. ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ПОКРАЩЕННЯ	
ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ОПП «ТРЕНЕР З ВИДІВ СПОРТУ»	30
3.1. Аналіз анкетного опитування здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт	30
3.2. Аналіз анкетного опитування здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт	38
3.3. Прогнозована модель співпраці закладу вищої освіти зі здобувачами в напрямку покращення якості освіти	45
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- ВО – вища освіта;
- ЗВО – заклад вищої освіти;
- К-ПНУ – Кам’янець-Подільський національний університет
- НПП – науково-педагогічний працівник
- ОК – освітній компонент;
- ОП – освітня програма;
- ОПП – освітньо-професійна програма;

ВСТУП

Актуальність теми. Наразі якість вищої освіти є пріоритетним напрямком не лише наукових досліджень, але й запровадження нових форм діяльності закладів вищої освіти, контролюючих органів, системи освіти загалом, змін до діючих нормативних документів, які регулюють процес забезпечення надання якісних освітніх послуг та підняття освіти на вищий рівень.

Проблеми, які виникають в сфері вищої освіти, а це насамперед загальнодоступність вищої освіти, низька якість практичної підготовки випускників, застарілий підхід до здійснення освітнього процесу, небажання випускників працювати за спеціальністю, низький рівень діджиталізації (з урахуванням того, що освіта здебільшого наразі дистанційна), низьке фінансування, обмежена можливість участі здобувачів у міжнародних проєктах через недостатній рівень знань іноземної мови, перезавантаженість науково-педагогічних працівників другорядними видами діяльності, які є необхідними для виконання умов контракту – це все негативно впливає на якість вищої освіти в Україні та сповільнює її інноваційний розвиток.

Віднедавна, а саме з 2019 року (з початку створення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти), до процесу покращення якості вищої освіти почали активно залучати здобувачів вищої освіти. Вони стали однією з основних груп стейкхолдерів, думки яких враховуються під час створення освітніх програм, організації навчальної, позанавчальної, наукової діяльності тощо. Результати такої співпраці демонструють позитивні зміни, проте наразі така система потребує визначення чітких напрямків діяльності здобувачів у цьому русі та розширенні оптимальних шляхів.

З переліку недавніх наукових досліджень можна виокремити праці, які здебільшого поверхнево торкаються теми залучення здобувачів до покращення якості вищої освіти. Зокрема у них досліджена загальна проблематика системи якості. Це праці Н. П. Антіпової (2022); Т. О. Лукіної (2021); В. Погребняк,

О. Дашковської (2020); Р. В. Скляра (2022); Т. Цимбалістого, Н. Ногас (2020); А. Василюка, М. Дейя, В. Базелюка (2019) та інших.

Практику функціонування системи якості вищої освіти за кордоном описували С. Мартиненко (2013); Л. С. Смолінчук (2023); О. В. Скорогод (2023); Н. С. Савченко (2022). Досить значна кількість вітчизняних праць присвячена розвитку вищої освіти у період війни та поствоєнний час: А. С. Крутова, О. О. Нестеренко (2023); В. В. Сиченко, О. О. Шевченко, С. О. Рибкіна (2022); І. Байда, Н. Мятенко (2023) тощо.

Що стосується ролі здобувачів вищої освіти у процесі розвитку вищої освіти в Україні, то є лише низка фактичних праць, які висвітлюють проблему, але не пропонують нової моделі залучення студентів до системи якості освіти. Зокрема, колектив авторів на основі системного аналізу результатів соціологічного дослідження визначили лише сильні та слабкі сторони освітнього процесу в різних регіонах України за допомогою опитувань студентів (П. Ю. Саух, Набок М. В., О. І. Кізілов, І. І. Кузіна (2021)). Через відсутність теоретичного матеріалу та демонстрації шляхів залучення здобувачів вищої освіти до системи якості, важливість розробки удосконаленої моделі цього процесу впливає і актуальність нашого дослідження.

Об'єкт дослідження – система якості вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема на ОПП «Тренер з видів спорту».

Предмет дослідження – процес та шляхи залучення здобувачів вищої освіти до покращення якості надання освітніх послуг в Університеті Огієнка.

Мета дослідження полягає в аналізі існуючої системи якості вищої освіти за ОПП «Тренер з видів спорту» в К-ПНУ та моделюванні вдосконаленої, зокрема через залучення студентів до цього процесу.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз системи якості вищої освіти в Україні та за кордоном. Охарактеризувати процес моніторингу як інструменту забезпечення якості вищої освіти.

2. Визначити роль здобувачів у системі якості вищої освіти та описати найбільш популярні шляхи їх залучення до цього процесу.

3. Обґрунтувати ефективність діючої системи якості вищої освіти в К-ПНУ імені Івана Огієнка, зокрема на спеціальності 017 Фізична культура і спорт, за допомогою аналізу анкетного опитування. Сформувати вдосконалену модель задіяння студентів ОПП «Тренер з видів спорту» до покращення реалізації освітньої діяльності.

Методи дослідження: для реалізації мети кваліфікаційної роботи використовували наступні методи дослідження – систематичний огляд та аналіз літератури; аналітичний метод; анкетне опитування; математичні методи обробки даних; констатувальний експеримент; моделювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропонована модель залучення студентів до покращення якості вищої освіти може використовуватись ЗВО як альтернатива внутрішньої системи якості. Результати анкетних опитувань здобувачів вищої освіти можна використовувати для покращення показників надання освітніх послуг, внесення змін до освітньо-професійних програм, реалізації цих ідей з метою інтеграції у європростір вищої освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані під час викладання спеціалізованих освітніх компонентів для здобувачів вищої освіти з метою ознайомлення їх з системою якості вищої освіти загалом та їх участі у цьому процесі зокрема.

Апробація результатів дослідження. Результати кваліфікаційної роботи (проєкту) магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 04-05 квітня 2023 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 63 сторінках, з яких 56 основного тексту, вона містить 27 рисунків. Дипломна

робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку 57 використаних літературних джерела.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМКИ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1 Якість вищої освіти у міжнародному та державному контекстах

Якість освіти – збалансована відповідність певного освітнього рівня (загальної середньої, професійно-технічної, вищої тощо) численним потребам, цілям, умовам, затвердженим освітнім нормам і стандартам, яка встановлюється з метою виявлення причин порушення цієї відповідності та управління процесом поліпшення встановленої якості [24, с. 1120]. Закон України «Про освіту» (2017) законодавчо закріплює сутність якості освіти, тобто результатів навчання, які відповідають вимогам, встановленим законодавством, відповідними освітніми стандартами та/або договірними послугами з надання освіти. Якість освіти визначається сукупністю атрибутів і характеристик освітніх процесів, які дозволяють задовольняти освітні потреби споживачів освітніх послуг [11].

Якість освіти – багатопланова категорія, і критерії її оцінки можуть бути найрізноманітнішими. Можна виділити чотири основних аспекти оцінки якості освіти, які доповнюють один одного:

- гарантоване виконання базових стандартів і еталонів;
- досягнення поставлених цілей на різних етапах навчання (на вході, у процесі й на виході);
- здатність задовольняти попит і очікування споживачів освітніх послуг і зацікавлених учасників освітнього ринку;
- прагнення до вдосконалювання навчання [1].

Наразі якість освіти є одним із найважливіших питань розвитку держави загалом та закладів вищої освіти зокрема. Тому це питання потребує постійного вивчення та пошуку шляхів покращення цієї якості. Варто зазначити, що цей процес безпосередньо пов'язаний із євроінтеграцією державної політики та освіти

зокрема. Тому система забезпечення якості вищої освіти здебільшого запозичена у провідних країн Європи.

У рамках Угоди про асоціацію з Європейським Союзом Україна взяла на себе зобов'язання підвищувати якість та важливість вищої освіти. Для цього наша країна має привести внутрішню і зовнішню системи забезпечення якості у відповідність до Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015). З огляду на різну логіку наявної в Україні системи забезпечення якості в університетах та вимог ESG-2015 йдеться про необхідність вибудувати ці системи практично «з нуля» [57, с. 36].

У 1999 році у країнах Європи був запроваджений Болонський процес, який мав на меті збільшити конкурентоспроможність і привабливість європейської вищої освіти, сприяти мобільності здобувачів освіти, щоб визначати рівень їх професійної підготовки. Окрім цього важливим завданням Болонського процесу було покращення якості навчального процесу, тому поділ студентів і аспірантів було запропоновано змінити кваліфікаційними ступенями з акцентом на результатах навчання.

В оновленому Болонському процесі 2020 пріоритетним завданням вищої освіти визначено «Навчання для майбутнього». Загалом проблема якості вищої освіти є наскрізною та присутньою у кожному нормативному документі, який регулює процес здобуття вищої освіти у європейському просторі. Варто виділити основні аспекти реалізації системи якості вищої освіти:

- соціальний аспект: справедливий доступ і завершення. Наголос на соціальних характеристиках і забезпечення рівних можливостей для якісної освіти;

- навчання впродовж життя, яке підпорядковується принципу державної відповідальності. Гарантування забезпечення доступності, якості послуг, прозорості та повноти інформації. Здійснення навчання впродовж життя вимагає міцних партнерських відносин між органами державної влади, ЗВО, студентами, роботодавцями і працівниками. Успішна політика включає основні принципи і процедури визнання попереднього навчання на основі результатів навчання.

Розроблення національних рамок кваліфікацій (NQF) є важливим кроком у запровадженні навчання впродовж життя;

- працевлаштування. Ринок праці все більше потребує вищого рівня кваліфікації та трансверсальних (наскрізних) компетентностей;

- студентоцентроване навчання. Важливість навчальної місії ЗВО і необхідність постійного перегляду освітніх програм у напрямі забезпечення результатів навчання;

- освіта, дослідження та інновації. Вища освіта має базуватися на майстерності у дослідженнях і сприяти розвитку інновацій та творчості в суспільстві. Кількість дослідників повинна зростати. Докторські програми мають забезпечити високу якість дисциплінарного наукового дослідження і доповнюватися міждисциплінарними та міжсекторальними програмами. Збільшувати привабливість кар'єрного зростання дослідників-початківців;

- міжнародна відкритість. Подальша інтернаціоналізація діяльності європейських ЗВО, участь у глобальному співробітництві з метою забезпечення стійкого розвитку. Посилення привабливості та відкритості європейської вищої освіти;

- мобільність. Мобільність студентів, дослідників-початківців і персоналу (що підвищує якість освітніх програм і досконалість 40 досліджень); зміцнює академічну та культурну інтернаціоналізацію європейської вищої освіти. Мобільність важлива для особистого розвитку та працевлаштування, сприяє повазі до різноманіття і взаємодії з іншими культурами. Підвищення мобільності до 2020 р. на рівні 20 % осіб, які здобувають вищу освіту у ЕНЕА, повинні мати період навчання чи стажування за кордоном;

- збір даних. Підвищення якості та розширення збору даних сприятиме здійсненню моніторингу у досягненні цілей (соціальний вимір, працевлаштування, мобільність), а також інвентаризації та бенчмаркінгу досягнень;

- фінансування. ЗВО отримали значну автономію (разом із очікуваннями оперативно реагувати на потреби суспільства). Державне фінансування

залишається основним пріоритетом для забезпечення розвитку ЗВО. Велика увага приділяється пошуку нових і диверсифікованих джерел фінансування [57, с. 38-40].

Зараз у розвитку освіти в Україні та країнах ЄС відбуваються фундаментальні зміни. Розвиток систем вищої освіти в країнах Європи відбувається під впливом технологічних, економічних і соціальних змін, що відбуваються у світовому освітньому просторі. Однією з основних тенденцій розвитку сучасної професійної освіти є інтеграція, суть якої полягає у сприянні загальному соціально-економічному прогресу, зміцненні взаєморозуміння між людьми та підвищенні якості освіти шляхом поглиблення співробітництва в освітній сфері.

Однією із найпрогресивніших тенденцій забезпечення якості освіти у європейських країнах є формування довіри до її якості. Відповідно, стандарти якості освіти не встановлюються самим ЄС, або певною організацією, що діє в його межах, а формуються на основі аналізу та взаємного визнання стандартів якості освітньої діяльності. Ці механізми мають поважати національні, мовні та певні наявні дисциплінарні розбіжності у освіті держав. До провідних тенденцій вищої освіти в європейських ЗВО відносяться:

- оснащення сучасними інформаційними технологіями, включення в систему Інтернет;
- розвиток дистанційної форми навчання студентів;
- університетизація вищої освіти, інтеграція закладів вищої освіти (вітчизняних і міжнародних), створення університетських комплексів;
- перехід на освітні стандарти, наближені до світових вимог;
- значні зміни в освіті та умовах праці, що викликають нагальну потребу у навчанні впродовж усього життя.

Актуального значення в Європі набувають віртуальні університети, які представляють собою веб-системи дистанційного навчання корпоративного зразка, призначені для вирішення завдань з дистанційного навчання компаній та навчальних закладів будь-яких масштабів і рівнів. Яскравим прикладом є

Відкритий університет Великої Британії, який займає лідируючі позиції у цій групі, освітня модель якого використовується у багатьох країнах світу. Іншою провідною тенденцією європейських ЗВО є гуманізація освіти, яку можна пов'язати із переорієнтацією освіти кожної держави під впливом світових та європейських вимірів, що передбачає формування фахівця, рівень підготовки якого гармонійно поєднує ключові компетентності, розвиток особистості відповідно до духовних цінностей національної та загальнолюдської культури.

Одним із головних завдань, що має бути вирішене в рамках Болонського процесу, є забезпечення привабливості європейської системи освіти, зокрема залучення в Європу більшої кількості студентів з інших регіонів світу. Вважається, що введення загальноєвропейської системи гарантії якості освіти, кредитної системи накопичення, легкодоступних кваліфікацій сприятиме підвищенню інтересу європейських та інших громадян до вищої освіти. Із урахуванням зростання ролі транскордонних зв'язків у світі, це питання не може обійти стороною і освітні процеси. Транскордонне співробітництво дає поштовх до об'єднання зусиль різних суб'єктів для вирішення спільних існуючих проблем та покращення євроінтеграційних заходів на регіональному рівні.

Серед завдань такого співробітництва у питаннях забезпечення якості освіти можна відмітити: розширення інтеграційних процесів з метою підвищення конкурентоспроможності ЗВО; активізацію обміну інформацією; здійснення заходів щодо підвищення кваліфікації кадрів. Відтак, існує низка основних пріоритетів розвитку вищої освіти, зокрема створення умов для формування єдиної наукової системи вищої освіти, а також врахування системної єдності усіх рівнів і компонентів освіти, забезпечення якомога тісніших зв'язків освіти з наукою та економікою. Серед важливих тенденцій професійної підготовки в сучасних соціокультурних умовах є також: інтернаціоналізація вищої школи, сутність якої полягає у створенні міжнародних освітніх структур різного призначення; забезпечення студентської мобільності, тобто переходу до гнучких взаємоузгоджених навчальних планів модульного типу, що дозволяють студентам

легше адаптуватися до умов навчання у ЗВО інших країн; широке застосування кредитно-модульної системи навчання [25].

Підписавши Болонську декларацію у травні 2005 року, а згодом договір про Асоціацію з Євросоюзом, Україна розпочала реформацію вищої освіти та підвищення її якості. Відповідно до цих документів був змінений і Закон України «Про вищу освіту», який відповідає наразі європейським стандартам та спрямований на євроінтеграцію.

У встановленому законодавством порядку зазначаються характеристики якості вищої освіти, які включають рівень засвоєних студентом знань, його розвинуті навички та інші компетентності, а також рівень ефективності освітнього процесу в університетах та інших закладах вищої освіти. Враховуючи важливість забезпечення якісної вищої освіти, передбачено створення Системи якості вищої освіти, у рамках якої діє Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (скорочено НАЗЯВО), а також впровадження відповідних механізмів реалізації, що включатимуть технологічні, економічні, етичні та інші аспекти. Ці кроки спрямовані на забезпечення стабільного підвищення якості освіти і задоволення потреб сучасного суспільства [33].

В Україні визначаються три взаємодіючі підсистеми, які спрямовані на забезпечення якості вищої освіти (рис. 1.1):

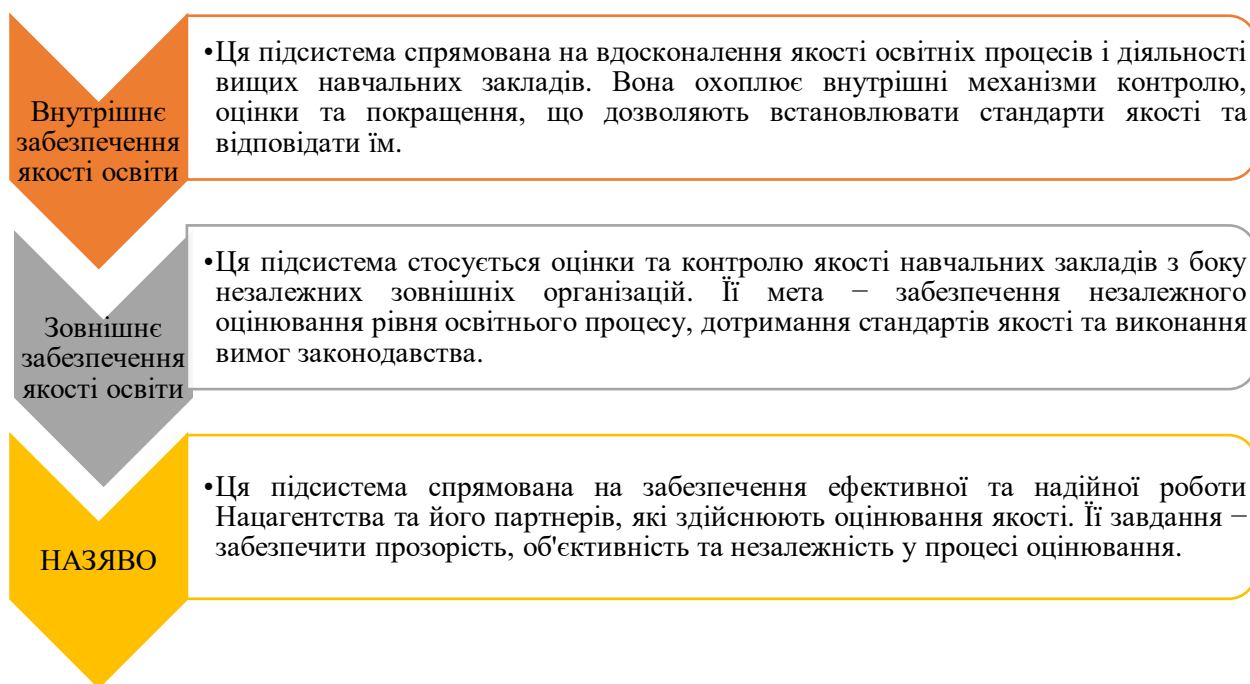

Рис. 1.1. Системи забезпечення якості вищої освіти в Україні

Ці три підсистеми взаємодіють для забезпечення високого рівня якості вищої освіти в Україні та надають можливість студентам отримувати якісну освіту і відповідати вимогам сучасного суспільства.

Україна прагне створити незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, і це бере початок із досліджень та досвіду акредитаційних агенцій за кордоном. Українські університети прагнуть отримати запрошення на оцінювання своїх програм та закладів із зарубіжних акредитаційних агенцій, оскільки це сприяє підвищенню репутації їхніх програм у міжнародному фаховому середовищі.

За зарубіжним досвідом, незалежні агенції проводять акредитацію освітніх програм та закладів шляхом незалежного фахового оцінювання (peer review) і формування стандартів якості вищої освіти. Вони виступають організаціями професійного саморегулювання, сприяючи підвищенню рівня якості освіти [54].

В Україні, відповідно до Закону «Про вищу освіту» з 2014 року, передбачено можливість створення незалежних агенцій, але наразі такі організації ще не розпочали свою діяльність. Однак з'явилися перспективи для створення незалежних агенцій завдяки створенню Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО).

Значущі засади, на яких будуть формуватися такі організації, заслуговують особливої уваги, оскільки вони гратимуть важливу роль у забезпеченні якості вищої освіти в Україні і сприятимуть її розвитку у майбутньому.

Якщо говорити про сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні, то ряд дослідників [57, с. 121] вважають сюди варто віднести:

- спрямування зусиль на розв'язання протиріччя між реальним змістом освіти і вимогами замовника освітніх послуг, суспільства і держави щодо рівня професійної компетентності сучасного фахівця;

- формування професійно спрямованого навчально-виховного процесу;

- поліпшення матеріально-технічної бази й інформаційного забезпечення професійної підготовки;

- здійснення системних моніторингових досліджень для формування реального державного замовлення;

- створення університетів дослідницького типу, що потребує виконання таких основних завдань:

- перехід від заходів простого збереження науково-технічного потенціалу до його подальшого розвитку та ефективного використання для задоволення потреб університету та його розбудови;

- забезпечення проведення в університеті фундаментальних і прикладних досліджень, створення нових технологій та досягнення інших результатів, які повинні стати базою і змістом навчання, джерелом і складовою інноваційних процесів;

- підтримку існуючих та створення нових наукових шкіл;

- удосконалення методів, засобів і форм тематичного планування та конкурсного відбору проєктів наукових досліджень, механізмів утілення та використання наукових досягнень у навчальному процесі;

- творче поєднання освітнього і наукового процесів;

- забезпечення розвитку студентської наукової діяльності;

- подальший розвиток міжнародного співробітництва у сфері наукової й науково-технічної діяльності [57, с. 121-122].

Однією з основних характеристик освіти XXI століття є її високий рівень динаміки. Освітні системи України та інших країн пройшли значні структурні зміни, і процес інтенсивної реформи охопив практично всі їх аспекти. Нові освітні проєкти розробляються та впроваджуються, а навчальний зміст, методи та засоби навчання активно модернізуються. Важливо відзначити, що ці зміни вже декілька десятиліть мають світовий характер.

Дослідники зауважують, що в Україні наразі спостерігається унікальна ситуація, пов'язана з тим, що в суспільній свідомості формуються нові погляди на загальні проблеми розвитку освіти. У таких умовах вітчизняна освіта має особливу місію – сприяти соціальній стабільності і прогресу, відновленню та розвитку культурного та кадрового потенціалу країни за допомогою гармонізації відносин на рівнях макро-, мезо- та мікросоціуму. Однак для досягнення цієї мети важливо спрямовувати зусилля на гармонізацію основних орієнтирів, цінностей, парадигм і тенденцій розвитку освітнього сектору, особливо в контексті визначення стратегічних напрямків освіти [6].

Отже, бачимо прямий зв'язок розвитку української вищої освіти з орієнтацією на європейський простір. Забезпечення якості вищої освіти спрямоване на міжнародну діяльність, співпрацю та ефективне функціонування спеціалізованих агенцій. Деякі заклади вищої освіти активно інтернаціоналізуються, використовуючи міжнародні проєкти як інструменти для підвищення рівня відвідуваності аудиторних занять, покращення успішності та підвищення загального інтересу студентства до розвитку різних сфер діяльності.

1.2 Загальна характеристика процесу моніторингу як інструменту забезпечення якості вищої освіти

На сучасному етапі розвитку українського суспільства набуває особливого значення питання забезпечення високоякісної освіти, яка вимагає отримання об'єктивної інформації відповідно до освітніх стандартів. З метою досягнення цієї мети, реалізується освітня політика, що безпосередньо впливає на процес

прийняття управлінських рішень, спрямованих на оновлення та вдосконалення галузі.

Для успішної модернізації української освітньої галузі, необхідна організація та проведення моніторингових досліджень, які допоможуть з'ясувати стан різних аспектів освіти. Ці дослідження дозволять збирати цінні дані та оцінювати ефективність заходів, впроваджених у сфері освіти.

Особливу увагу слід звернути на якість здобуття знань та умінь студентами, оцінку здатності закладів освіти відповідати вимогам сучасного суспільства, а також ефективність роботи освітніх інституцій в цілому. Результати моніторингових досліджень стануть важливим інструментом для прийняття обґрунтованих рішень і спрямованих на покращення освітнього процесу.

Зазначений підхід до забезпечення якості освіти, базований на об'єктивних даних, допоможе досягти значних успіхів у підвищенні рівня освіти в Україні та сприятиме її впевненому розвитку в майбутньому.

Задля кращого розуміння процесу моніторингу у сфері вищої освіти був здійснений аналіз терміну «моніторинг» у різних літературних джерелах. Зокрема в одинадцятитомному «Словнику української мови» термін «моніторинг» означає «...(англ. monitoring, нім. Monitoring n) – комплекс наукових, технічних, технологічних, організаційних та інших засобів, які забезпечують систематичний контроль за станом та тенденціями розвитку природних, техногенних та суспільних процесів» [46].

Ряд авторів у своєму науковому дослідженні зазначає, що моніторинг у сфері вищої освіти виступає як дослідницький процес, який «...вимагає постійного й ретельного стандартизованого спостереження за різними аспектами надання освітніх послуг, а також рівнем навчальних досягнень їх споживачів; аналізу отриманої інформації для виявлення змін і попередження виникнення негативних явищ; регулярного оцінювання та прогнозування подальшого розвитку системи вищої освіти, прийняття управлінських рішень щодо системного керування якістю навчального процесу» [5].

Особливо цікавим є визначення В. М. Приходька, який розглядає моніторинг якості вищої освіти, як інноваційний підхід до функціонування освітньої діяльності у закладах вищої освіти. Його погляди спрямовані на досягнення високих результатів шляхом прийняття ефективних управлінських рішень з контролю якості освіти та оцінювання досягнень як науково-педагогічних працівників, так і студентів.

Автор підкреслює, що моніторинг є інструментом для постійного вдосконалення процесу навчання та навчальної діяльності. Він дозволяє визначити сильні та слабкі сторони навчальних програм, а також ефективність роботи викладачів. Такий підхід допомагає забезпечити високу якість навчання та покращення підготовки студентів до майбутніх викликів [38, с. 67].

Антіпова Н. П. у своєму дослідженні зазначає, що освітянський моніторинг є педагогічною й управлінською категорією, адже він «...не копіює загальні положення теорії інформації, а переводить їх мовою педагогіки, психології та управління» [5]. Авторка зазначає, що соціальна мета освітнього моніторингу визначається тим, що саме він є основним засобом контролю й обліку передачі соціального досвіду (змісту освіти) підростаючим поколінням.

Опираючись на особливості освітнього моніторингу та його важливу ролі в управлінській діяльності, Р. В. Складяк виділив чотири основні напрямки цього процесу:

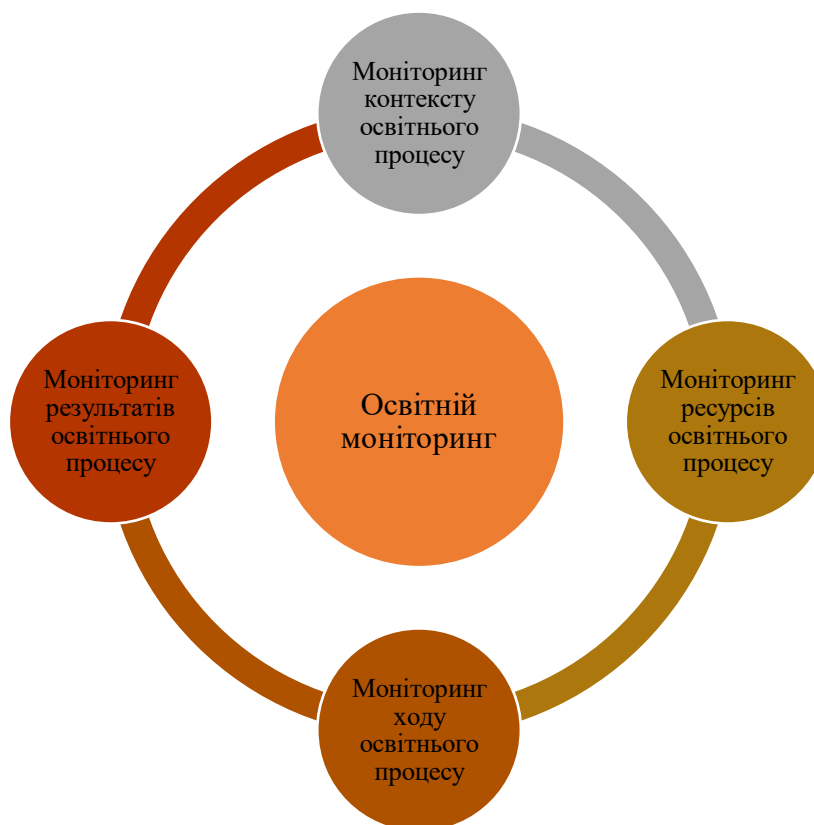

Рис. 1.2. Основні напрями освітнього моніторингу (за Р. В. Скляр)

Моніторинг контексту освітнього процесу: цей напрямок орієнтований на вивчення факторів, що впливають на освітній процес, таких як соціокультурні, економічні та політичні умови. Аналіз контексту допомагає зрозуміти зовнішні обставини, які можуть впливати на результати освітньої діяльності та допомагає виробити адекватну стратегію розвитку.

Моніторинг ресурсів освітнього процесу: цей напрямок орієнтований на аналіз різноманітних ресурсів, необхідних для забезпечення якісного освітнього процесу. Це можуть бути фінансові ресурси, кадровий потенціал, матеріально-технічна база та інші складові. Ефективне використання ресурсів допомагає підвищити ефективність освіти.

Моніторинг ходу освітнього процесу: цей напрямок фокусується на постійному спостереженні за процесом навчання та його ходом. Він дозволяє виявити можливі недоліки, проблеми чи перешкоди в освітньому процесі та вчасно вжити заходів для їх вирішення.

Моніторинг результатів освітнього процесу: цей напрямок спрямований на оцінку результатів освітньої діяльності, досягнень студентів, їх знань та навичок. Вимірювання результатів допомагає зрозуміти ефективність освіти та вплив освітніх програм на розвиток студентів.

Враховуючи ці напрямки, освітні заклади та управлінські структури можуть забезпечити якісний контроль та розвиток освітнього процесу, що сприятиме підвищенню якості освіти в Україні та розвитку суспільства загалом.

У процесі моніторингу якості вищої освіти можна визначити різні рівні оцінки, які включають:

- кафедральний рівень: оцінка здійснюється на рівні кафедр, де використовуються педагогічний та професіографічний моніторинг для визначення якості освітнього процесу на даному рівні;

- факультетський (інститутський) рівень: оцінка здійснюється на рівні факультетів або інститутів, де використовується професіографічний та освітній моніторинг для визначення якості освіти та досягнень студентів;

- університетський рівень: оцінка здійснюється на рівні університету, де використовується освітній моніторинг, який включає різноманітні показники, що відображають якість освіти та успіхи випускників.

До показників моніторингу результатів освітнього процесу університетського рівня віднесено:

- рейтинг вищого навчального закладу серед інших;
- відсоток випускників, які працевлаштовані за спеціальностями;
- відсоток випускників, які працюють за спеціальністю через 1, 3, 5 років після закінчення вищого закладу;

- оцінка готовності випускників до професійної діяльності (з високим, середнім або низьким рівнем);

- самооцінка готовності випускників до професійної діяльності (з високим, середнім або низьким рівнем);

- рівень заробітної плати випускників.

Ці показники допомагають здійснювати об'єктивну оцінку рівня освіти та результативності діяльності університету, сприяють покращенню якості освітнього процесу та підвищенню професійної підготовки студентів.

Головна мета моніторингу якості надання освітніх послуг – поліпшення стану підготовки студентів закладів вищої освіти шляхом його визначення і цілеспрямованого корегування. Лише завдяки правильно налагодженій системі моніторингу пропозицій різних груп стейкхолдерів, зокрема здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, науково-педагогічних працівників, можна досягнути найвищих результатів якості підготовки фахівців за освітньою програмою.

Проте варто не лише збирати інформацію, але й детально аналізувати її, враховуючи при цьому специфіку підготовки здобувачів спеціальності, вимоги ринку праці та суспільні зміни, які змушують вищу освіту постійно адаптовуватись.

Використання студентів як компетентних оцінювачів якості вищої освіти гармонійно влітається у концепцію студентоцентричності, яка передбачає активну спрямованість на студента як у процесі надання якісних освітніх послуг, так і при управлінні діяльністю вищого навчального закладу.

Опитування здобувачів, яке спрямоване на оцінку якості вищої освіти, незалежно від її рівня (університетський чи державний), можна розглянути з двох різних перспектив. З одного боку, це може служити інструментом для відслідковування ступеня задоволеності студентів у сфері освітньо-виховної комунікації, що стосується організаційно-педагогічних аспектів. З іншого боку, воно може бути розглянуте як один із методів контролю за якістю надання освітніх послуг закладу вищої освіти, яке має державно-управлінський характер.

В залежності від змісту самого опитування та спрямованості експертної інтерпретації отриманих результатів, його висновки можуть використовуватися наступним чином: для удосконалення освітніх програм і структури управління університетом; для оцінки професійної майстерності викладачів та складання їх

рейтингу; для контролю якості виконання завдань у сфері вищої освіти за державним замовленням тощо.

1.3 Шляхи впливу здобувачів на покращенні якості освітнього процесу у ЗВО

У Кам'янець-Подільському національному університеті функціонував до червня 2023 року навчально-методичний центр забезпечення якості освіти (рис. 1.3), який спрямовував свою діяльність на забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості), здійснював координацію та контроль за організацією освітнього процесу в Університеті та його відповідності стандартам вищої освіти [36, с. 2].

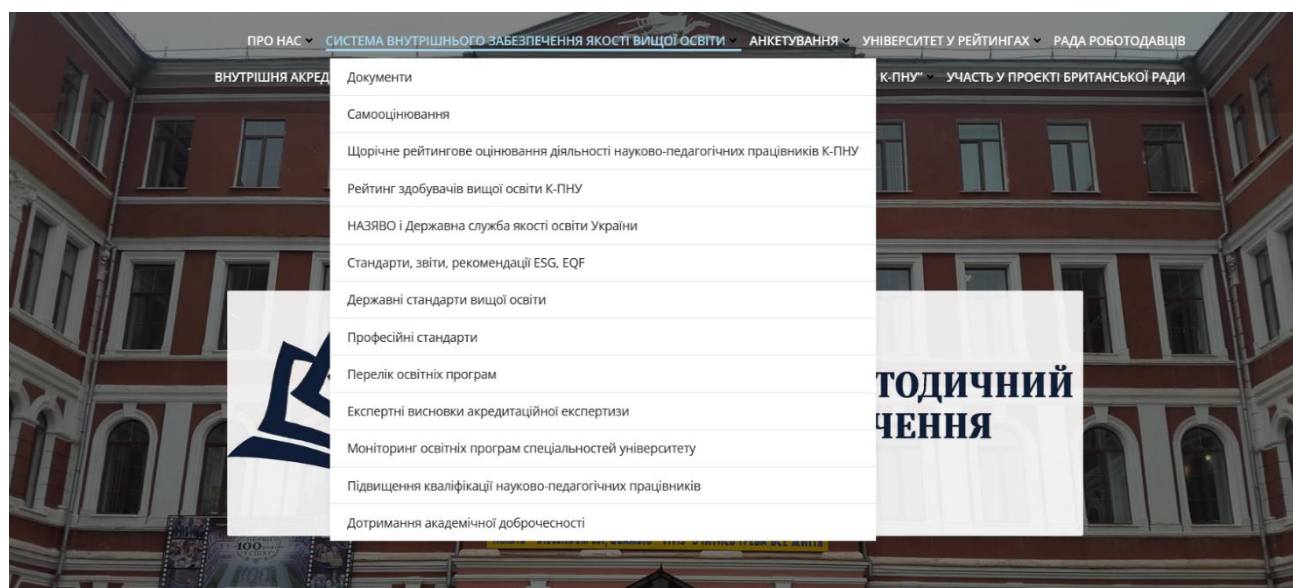

Рис. 1.3. Функціонал системи внутрішнього забезпечення якості освіти в К-ПНУ імені Івана Огієнка

До структури Центру входили наступні структурні підрозділи, які виконують функції моніторингу наразі: навчальний відділ, навчально-методичний відділ, заочний відділ, відділ моніторингу якості підготовки фахівців та підвищення їх кваліфікації, відділ профорієнтаційної роботи, доуніверситетської підготовки та сприяння працевлаштуванню випускників. Кожен з підрозділів виконує свої

функції щодо забезпечення якісної освіти в Університеті Огієнка та надання освітніх послуг високого рівня.

Якщо говорити про систему внутрішнього забезпечення якості освіти, яка функціонує у ЗВО, то варто виокремити декілька шляхів залучення здобувачів до її удосконалення зокрема та підвищення рівня освіти в університеті загалом.

Є декілька варіантів висловлення таких пропозицій:

- через анкетне опитування;
- через органи студентського самоврядування;
- через участь у засіданнях кафедр, вчених рад та ін.;
- через Google Forms, які представлені на сайтах кафедр для внесення пропозицій щодо проєктів ОПП;
- через створення різноманітних програм, які сприяють залученню здобувачів до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Найбільш прямим шляхом впливу студентів на покращення якості освітнього процесу є включення здобувачів у проєктні групи з розробки освітньо-професійних програм. Таким чином студенти представляють інтереси здобувачів вищої освіти, вносять свої пропозиції з точки зору безпосередніх суб'єктів освітньої діяльності. Ці пропозиції обговорюються, аналізуються та частково реалізуються з урахуванням їх ефективності. Так, наприклад, до проєктної групи освітньо-професійних програм «Тренер з видів спорту» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів були включені такі здобувачі:

- Дмитро Козак (редакції 2022, 2023 років, СВО «бакалавр»);
- Жанна Константинова (редакція 2022 року, СВО «магістр»);
- Юлія Петрова (редакція 2023 року, СВО «магістр»).

Окрім цього здобувачі вищої освіти проходять щорічне опитування, яке стосується виявлення будь-яких проявів булінгу, сексуальних домагань, утисків, порушення правил академічної доброчесності; оцінки якості організації освітнього

процесу, освітньо-професійних програм, професійної діяльності викладачів, технологій дистанційного навчання в університеті, психологічної безпеки;

внесення пропозицій щодо вибіркового освітніх компонентів, практичної підготовки, проведення підсумкового контролю та атестації тощо. Результати анкетних опитувань оприлюднюються на сайті центру та випускових кафедрах, а також обговорюють під час засідань кафедри, які здійснюються підготовку здобувачів тієї чи іншої спеціальності.

- Анкета виявлення будь-яких проявів булінгу, сексуальних домагань, утисків, гендерної нерівності, дискримінації та конфліктних ситуацій в К-ПНУ
 - Анкета для здобувачів вищої освіти "Якість організації освітнього процесу в К-ПНУ за допомогою технологій дистанційного навчання"
 - Анкета «Дистанційні технології навчання в освітньому процесі здобувачів вищої освіти університету в період карантину»
 - Анкета "Організація освітнього процесу в К-ПНУ"
 - Анкета "Освітня програма спеціальності очима здобувача вищої освіти"
 - Анкета "Психологічна безпека освітнього середовища в К-ПНУ"
 - Анкета про безпечне освітнє середовище в К-ПНУ
 - Анкета для здобувачів вищої освіти I-III курсів ОС "бакалавр" "Формування переліку вибіркового навчальних дисциплін"
 - Анкета для здобувачів вищої освіти I курсу ОС "магістр" "Формування переліку вибіркового навчальних дисциплін"
 - Анкета про організацію та проведення атестації здобувачів вищої освіти освітніх ступенів "бакалавр" і "магістр" (для розгляду питання на засіданні ректорату 13.05.2021 р.)
 - Анкета "Організація поточного, підсумкового (семестрового) контролю здобувачів вищої освіти університету із застосуванням дистанційних технологій навчання в період карантину"
 - Анкета для здобувачів вищої освіти, які пройшли практику
 - Анкета для науково-педагогічних працівників "Якість організації освітнього процесу в К-ПНУ за допомогою технологій дистанційного навчання"
 - Анкета "Виявлення ступеня поінформованості студента про цілі, зміст та програмні результати навчання, порядок та критерії оцінювання навчального компоненту освітньої програми (навчальної дисципліни/практики/курсної/дипломної роботи)"
 - Анкета для студентів, які проживають у гуртожитках університету
 - Анкета випускника закладу загальної середньої освіти
 - Анкета для студентів-першокурсників
 - Анкета студента про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка
- Анкета якість навчання
 - Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка
 - Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка
 - Опитування ректорату серед науково-педагогічних працівників Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Дистанційні технології навчання в освітньому процесі здобувачів вищої освіти університету в період карантину»
 - Опитування серед здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Організація поточного, підсумкового (семестрового) контролю здобувачів вищої освіти університету із застосуванням дистанційних технологій навчання в період карантину»
 - Опитування ректорату серед здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Змішане навчання в освітньому процесі здобувачів вищої освіти університету в умовах карантину»
 - Анкета для роботодавців Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Рис. 1.4. Перелік анкет, які проходять здобувачі вищої освіти, випускники та науково-педагогічні працівники К-ПНУ

Також здобувачі вищої освіти беруть участь у розширених засіданнях кафедр, зокрема кафедри спорту і спортивних ігор. Під час обговорення освітньо-професійних програм «Тренер з видів спорту» СВО «бакалавр» та «магістр» студенти внесли ряд пропозицій. Якщо розглянути конкретні приклади, то серед них реалізовані наступні:

- у каталог ВОК внесли «Теорія і методика настільного тенісу і бадмінтону» (пропозиція В. Гуменюк), «Основи нормативного забезпечення у сфері фізичної

культури і спорту» (пропозиція А. Жогел), «Сучасні популярні види фізичної активності ігрової спрямованості» (пропозиція Ж. Константинової);

- практикою керують НПП, які мають стаж професійної діяльності тренера і працюють за сумісництвом в ДЮСШ (пропозиція Д. Земляка).

Під час розширеного засідання кафедри 08 листопада 2022 року здобувачі звернули увагу на розширення можливості формування загальних компетентностей за допомогою ОК професійної підготовки, а саме: дисциплін медико-біологічного циклу (Д. Козак). Передбачити формування ПРН 04 під час опанування переважною більшістю ОК, не лише загальної, але й професійної підготовки (В. Яблонський).

Щодо ОПП другого (магістерського) рівня вищої освіти, то під час зустрічі 09 листопада 2021 р. здобувач К. Агапов запропонував звернути увагу на вивчення маркетингу та системи популяризації спорту, його практичне застосування у сфері діяльності; А. Жогел, здобувачка СВО «магістр», пропонувала вивчати основи спортивного права у сучасному спорті; Р. Плугатаренко, випускник, вважає за доцільне вводити завдання творчого характеру, які б навчали здобувачів популяризувати спорт у соціальних мережах. Детально робочою групою були проаналізовані результати анкетного опитування здобувачів. Пропозиції здобувачів вищої освіти були враховані під час удосконалення ОПП «Тренер з видів спорту». Інтереси здобувачів мали значний вплив під час формування змісту ОК та розробки робочих програм виробничих практик.

Під час розширеного засідання кафедри спорту і спортивних ігор, яке відбулося в листопаді 2022 року, було також запропоновано ряд ідей здобувачами вищої освіти. Зокрема А. Салманова запропонувала подати перелік soft skills, які можна сформувати у здобувачів вищої освіти за допомогою того чи іншого освітнього компоненту. Це стосується робочих програм і силабусів як бакалаврського, так і магістерського рівнів. А. Антонюк подала ідею, щоб в ОК «Фізіологія спорту» виділити більшу кількість лекційного курсу, практичних занять на розкриття саме зміни структури і функцій організму під впливом

термінових та довготривалих фізичних навантажень; фізіологічної адаптації організму до стресу термінового навантаження при заняттях фізичними вправами та адаптацією до хронічного стресу тривалого навантаження. В. Бойко запропонував включити тематику у зміст ОК «Гігієна фізичної культури і спорту», яка безпосередньо пов'язана зі сферою фізичної культури і спорту.

Проаналізувавши зміни у робочих програмах і силабусах освітніх компонентів 2023-2024 навчального року, які розміщені на офіційному сайті кафедри спорту і спортивних ігор, спостерігаємо активну реалізацію запропонованих ідей та побажань здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Детальніше шляхи залучення студентів до покращення якості вищої освіти та результати цієї співпраці описано у розділі 3.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Методи дослідження

Для реалізації мети кваліфікаційної роботи використовували наступні методи дослідження: загальнонаукові методи дослідження; аналітичний метод; соціологічні методи дослідження, а саме: анкетне опитування; констатувальний педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Загальнонаукові методи дослідження: а саме аналіз, синтез, узагальнення, систематизація наукових, методичних літературних джерел й документальних матеріалів. Під час дослідження було вивчено, проаналізовано та систематизовано наукову літературу, зокрема статті, дисертаційні дослідження, посібники, лекційні матеріали, нормативні документи, законодавчу базу та інші джерела, що стосуються обраної теми кваліфікаційної роботи. Ці методи допомогли отримати комплексне розуміння сучасного стану проблеми дослідження у сфері вищої освіти, ідентифікувати прогалини у дослідженні, визначити підходи, які вже використовувалися із успіхом, та встановити потенційні напрямки подальших досліджень.

Упродовж нашого дослідження огляд та аналіз літературних джерел здійснювався на таких етапах: пошук літературних джерел (використання бази даних сайту Google Академія, бібліотечних ресурсів, нормативних документів К-ПНУ); відбір джерел (визначення найбільш релевантних та змістовних джерел, які розкривають тему кваліфікаційної роботи); аналіз літератури (вивчення змісту обраних джерел, здійснення аналізу понять, теорій, даних та аргументів, які вони представляють); систематизація і синтез (групування і систематизація інформації з різних джерел для створення комплексного уявлення про тему дослідження: порівняння джерел, виявлення загальних тенденцій та відмінностей); визначення прогалин (ідентифікували проблеми, які потребують додаткового дослідження

або в яких є недостатньо наявної інформації); формулювання теоретичного підґрунтя дослідження (базуючись на аналізі літературних джерел, сформулювали теоретичне підґрунтя для свого дослідження, визначили ключові поняття, концепції та підходи).

Аналітичний метод був важливою складовою нашого наукового дослідження і передбачав систематичний аналіз і інтерпретацію фактів, концепцій, теорій та ідей з метою розкриття зв'язків, закономірностей і причинно-наслідкових зв'язків між різними аспектами об'єкта дослідження. Основна мета використання аналітичного методу упродовж написання кваліфікаційної роботи полягала в розумінні та виявленні глибоких зв'язків, що лежать в основі досліджуваного явища та проблеми.

Соціологічні методи дослідження, а саме анкетне опитування. Для виявлення рівня задоволеності здобувачами освітніми послугами у К-ПНУ імені Івана Огієнка, їх пропозицій щодо удосконалення освітнього процесу за ОП «Тренер з видів спорту» та здійснення аналізу щодо реалізації цих пропозицій в Університеті Огієнка проводяться систематичні анкетні опитування, які організовуються відділами забезпечення якості освіти. Для проведення нашого дослідження були використані наступні опитування: анкета «Освітня програма спеціальності очима здобувача вищої освіти», анкета «Про організацію освітнього процесу в К-ПНУ імені Івана Огієнка» здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Констатувальний педагогічний експеримент був спрямований на встановлення фактичного стану та рівня якості вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, залучення здобувачів вищої освіти до його покращення; здійснення діагностики наявного стану реалізації запропонованих ідей студентами для покращення освітнього процесу за конкретними освітньо-професійними програмами. Під час дослідження поставили за мету зібрати детальну інформацію та отримати чітке уявлення про те, як досліджувані явища виглядають у своєму природному середовищі.

Моделювання. За результатами проведеного констатувального експерименту, аналізу анкетного опитування та пошуку шляхів покращення якості вищої освіти в К-ПНУ було створена прогнозована модель покращення якості освіти за ОП «Тренер з видів спорту» через залучення здобувачів до цього процесу.

Методи математичної статистики. Під час обробки даних анкетного опитування визначали відсоткове значення відповідей здобувачів вищої освіти, для того, щоб схематично відобразити результати у діаграмах та бачити кількісні показники переконань студентів стосовно якості вищої освіти за ОПП. Для цього використовували Microsoft Office, зокрема таблиці Excel. В Excel використовувалися різні функції та інструменти для аналізу даних. Наприклад, для підрахунку відсоткового значення відповідей на певне запитання використовували функцію підрахунку відсотків. Після обробки даних було створено діаграми для відображення результатів. Excel надає можливість створювати різні типи діаграм, такі як стовпчасті, кругові, лінійні тощо. Ми використали кругові. Діаграми візуалізували відсоткові співвідношення та інші кількісні показники згідно з потребами дослідження.

2.2 Організація дослідження

Робота над кваліфікаційною роботою тривала у декілька етапів.

Перший етап (жовтень-листопад 2022 року). На першому етапі була обрана та затверджена тема кваліфікаційної роботи, складений індивідуальний план та розроблені завдань разом із науковим керівником роботи, здійснений моніторинг джерельної бази стосовно досліджуваної проблеми. Зокрема опрацьовані наукові статті на сайті Google Академія, навчальні посібники, нормативні документи, які регламентують систему підвищення якості вищої освіти в Україні загалом, та в Університеті Огієнка зокрема, специфіку діяльності європейської системи вищої освіти тощо. Окрім цього був сформований науковий апарат кваліфікаційної роботи: визначені актуальність теми, мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження.

Під час *другого етапу* (*грудень 2022 – червень 2023 року*) провели констатувальний педагогічний експеримент: проаналізували дані анкетного опитування, порівняли результати 2021-2022 та 2022-2023 навчальних років, здійснили опис результатів внесення пропозицій здобувачів вищої освіти до освітніх програм, створили прогнозовану модель покращення якості освіти за ОП «Тренер з видів спорту» через залучення здобувачів до цього процесу; аналізували результати акредитацій ОПП першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

На третьому етапі (*вересень-жовтень 2023 року*) узагальнювали одержані результати, формулювали висновки, здійснювали зовнішнє оформлення кваліфікаційної роботи, створювали презентаційні матеріали для попереднього та основного захисту. Здійснювалось рецензування роботи та вносились правки. Окрім цього робота була завантажена у систему Moodle для перевірки тексту на наявність плагіату.

РОЗДІЛ 3

ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ОПП «ТРЕНЕР З ВИДІВ СПОРТУ»

3.1 Аналіз анкетного опитування здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Анкетне опитування складалось із 19 питань, на які здобувачі повинні були дати відповідь або обрати варіант відповіді, який на їхню думку найбільше відповідає реальності.

В опитуванні взяли участь здобувачі вищої освіти факультету фізичної культури спеціальності 017 Фізична культура і спорт СВО «бакалавр» денної та заочної форм навчання. Перші питання анкети були загального характеру, щоб встановити належність здобувачів до факультету, рівня освіти, форми навчання, освітньої програми та інше. Загалом анкетне опитування пройшли 89 студентів денної форми навчання: 17 студентів 1 курсу, 30 студентів 2 курсу, 13 студентів 3 курсу, 29 студентів 4 курсу (рис. 3.1).

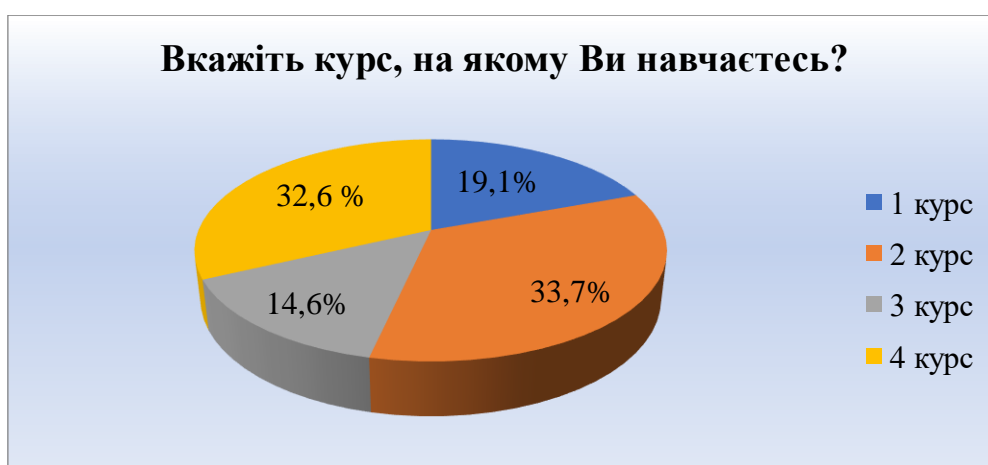

Рис. 3.1.

Лише один здобувач вищої освіти зазначив, що не був ознайомлений зі змістом освітньої програми. 98,9 % студентів дали позитивну відповідь (рис.3.2).

Цей факт є підтвердженням того, що освітня програма є доступною для усіх учасників освітнього процесу та розміщена на офіційному сайті ЗВО й кафедри спорту і спортивних ігор.

Рис. 3.2.

97,7 % здобувачів вищої освіти вважають, що зміст переліку освітніх компонентів, які заплановані навчальними планами, достатній для якісної підготовки фахівців (рис. 3.3).

Рис. 3.3.

На думку 6,7 % здобувачів вищої освіти, не всі навчальні дисципліни є необхідними для професії тренера. 93,3 % студентів з цим не погоджуються (рис. 3.4).

Рис. 3.4.

На питання анкети «Які навчальні дисципліни необхідно включити до освітньої (освітньо-професійної / освітньо-наукової) програми підготовки фахівців Вашої спеціальності?» здобувачі дали наступну відповідь:

- спеціальність фізична реабілітація;
- практична підготовка з виду спорту;
- дисципліни з виду спорту;
- сучасні освітні технології;
- основи харчування;
- соціальні політичні студії;
- практичні заняття за вибраним СПВ;
- психологія людини;
- спортивно-психологічна дисципліна;
- більше про тренерську діяльність
- більше про тренерство;
- такі, які покращать якість навчання;
- підготовка спортсмена до змагань;

- історія спорту;
- більше фізичної підготовки;
- футбол;
- спортивний туризм;
- тренер з видів спорту;
- дисципліни пов'язані з практикою тренерської діяльності;
- плавання;
- практична підготовка з фаху;
- теорія і методика футболу;
- все влаштовує – відповідь переважної більшості здобувачів вищої освіти (68,2 %). Здебільшого пропозиції пов'язані зі збільшення кількості дисциплін або практичних занять з видів спорту.

97,7 % здобувачів вищої освіти реалізували своє право на вибір освітніх компонентів з переліку, який їм пропонувався, що підтверджує функціонування на ОП індивідуальної освітньої траєкторії (рис. 3.5).

Рис. 3.5.

Така ж кількість студентів вважає достатньою кількість часу, відведеного на практичну підготовку. Лише 2,3 % здобувачів думають інакше (рис.3.6).

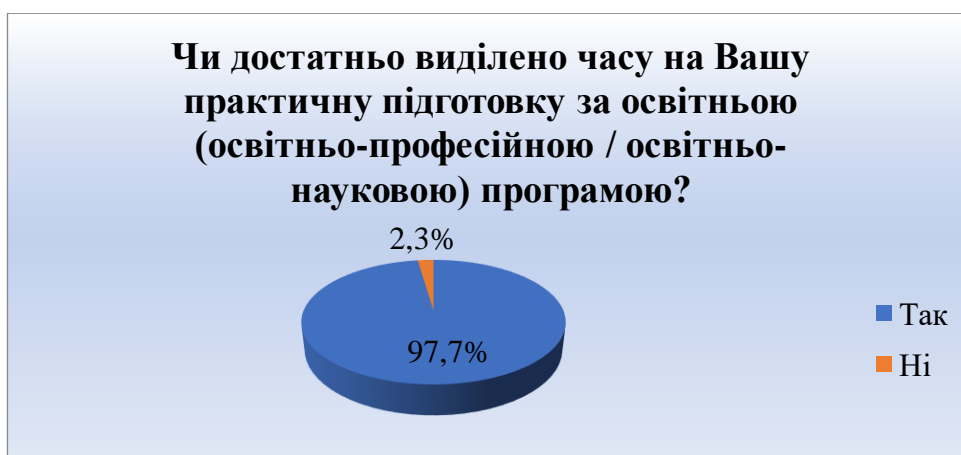

Рис. 3.6.

86 здобувачів вищої освіти зазначили, що їм вдалося реалізувати свої фахові вподобання та здібності під час опанування навчальними дисциплінами, 2 – дали негативну відповідь, 1 – не відповів на дане запитання (рис. 3.7).

Рис. 3.7.

На думку 97,7 % здобувачів освітній процес за ОП побудований структурно логічно, що гарантує досягнення програмних результатів навчання та реалізації освітніх цілей навчання (рис. 3.8).

Рис. 3.8.

З усіх опитаних лише двоє студентів не були проінформовані про можливість опанування освітньої програми в умовах внутрішньої / міжнародної академічної мобільності (рис. 3.9).

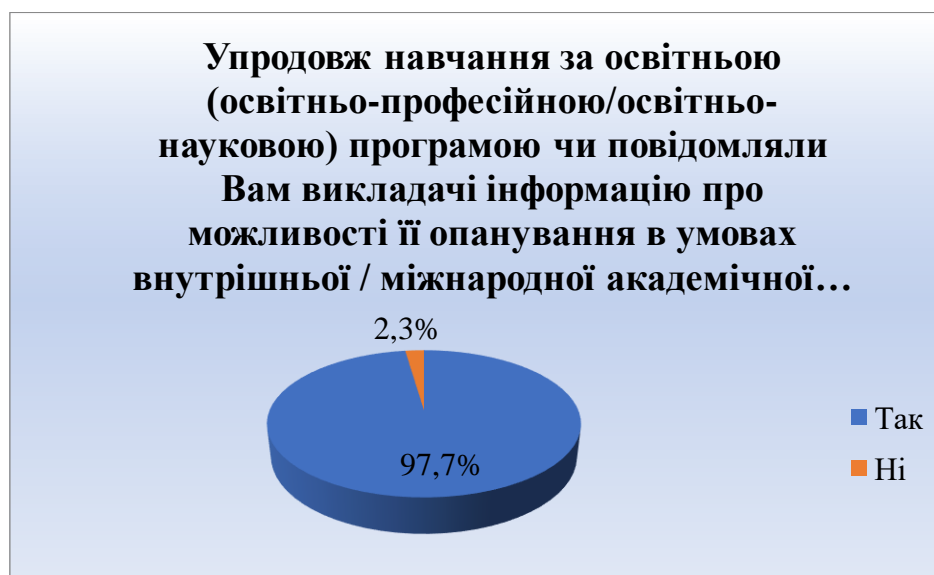

Рис. 3.9.

93,3 % здобувачів вищої освіти мали можливість консультиватись із викладачами з навчальних дисциплін навчального плану освітньої програми. 6,7 % студентів зазначили, що у них такої можливості не було (рис. 3.10).

Рис. 3.10.

Про активне застосування науково-педагогічними працівниками під час освітнього процесу мультимедійних засобів свідчить високий відсоток позитивних відповідей здобувачі. 98,8 % студентів підтвердили цей факт.

Загальна оцінка якості змісту та рівня навчання за освітньою програмою виглядає так: «відмінно» – 64 %, «добре» – 31,5 %, «задовільно» – 4,5 % (рис. 3.11).

Рис. 3.11.

Загальна оцінка якості навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу з навчальних дисциплін освітньої програми виглядає наступним чином: «відмінно» – 61,8 %, «добре» – 36 %, «задовільно» – 2,2 % (рис. 3.12).

Рис. 3.12.

У 98,9 % здобувачів вищої освіти пропозиції стосовно покращення якості навчального процесу за ОП відсутні. Лише один студент зазначив, що хотів би зменшити обсяг загальних дисциплін та збільшити обсяг професійних освітніх компонентів.

Проаналізувавши дані анкетного опитування здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 017 Фізична культура і спорт денної форми навчання, можна зробити наступні висновки:

- здобувачі ознайомлені зі змістом освітньої програми та їх влаштовує зміст освітніх компонентів, які передбачені навчальними планами підготовки фахівців;
- під час виникнення певних питань, які стосуються навчальної діяльності, студенти звертаються до науково-педагогічних працівників під час консультацій;
- на думку 93,3 % здобувачів вищої освіти всі навчальні дисципліни є необхідними для професії тренера, але натомість у наступному питанні анкети пропонують певні дисципліни для вивчення;

- студенти підтвердили використання НПП мультимедійних засобів навчання;

- загальна оцінка якості змісту освітніх компонентів та їх навчально-методичного забезпечення, на думку здобувачів, «відмінно» та «добре».

Проаналізувавши дані анкетного опитування здобувачів заочної форми навчання, дійшли висновку, що не всі студенти взяли участь в опитуванні, що спонукає до активізації цього процесу та роз'яснювальної роботи для студентів-заочників. Майже на усі питання студенти дали 100 % позитивних відповідей, що підтверджує дійсно якісний освітній процес за ОП «Тренер з видів спорту». Мала активність студентів спостерігається під час внесення пропозицій стосовно покращення змісту освіти та внесення навчальних дисциплін, проте загальна оцінка якості змісту освітніх компонентів та їх навчально-методичного забезпечення, на думку здобувачів, лише переважно «відмінно» та інколи «добре».

3.2 Аналіз анкетного опитування здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Анкетне опитування здобувачів вищої освіти СВО «магістр» складалось із таких самих питань, що і у бакалаврів. Загалом анкетне опитування пройшли 38 студентів: 26 студентів 1 курсу, 12 студентів 2 курсу (рис. 3.13).

Рис. 3.13.

Усі здобувачі вищої освіти зазначили, що були ознайомлені зі змістом освітньої програми (рис. 3.14). Цей факт є підтвердженням того, що освітня програма є доступною для усіх учасників освітнього процесу та розміщена на офіційних сайтах ЗВО та кафедри спорту і спортивних ігор.

Рис. 3.14.

100 % здобувачів вищої освіти вважають, що зміст переліку освітніх компонентів, які заплановані навчальними планами, достатній для якісної підготовки фахівців (рис. 3.15).

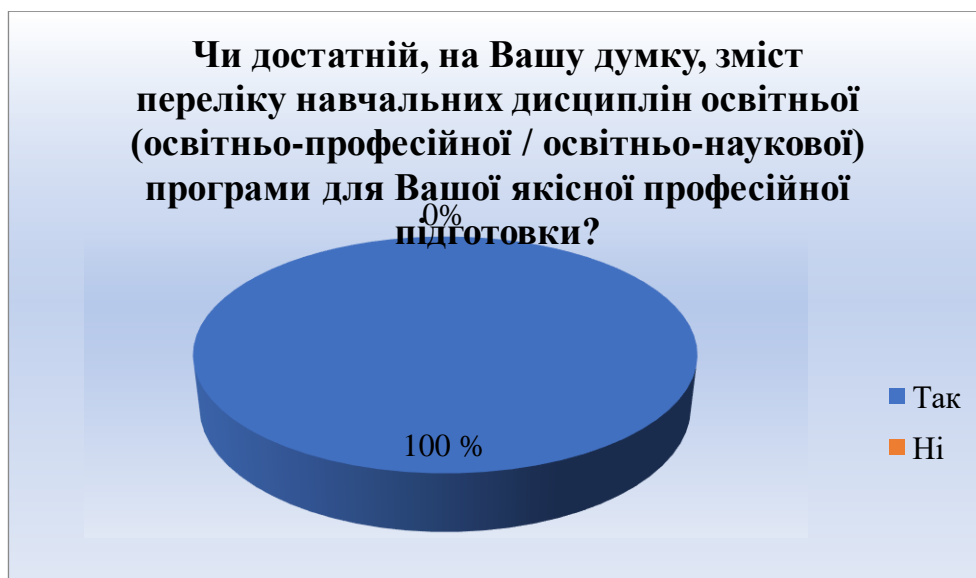

Рис. 3.15.

На думку 7,9 % здобувачів вищої освіти не всі навчальні дисципліни є необхідними для професії тренера. 92,1 % студентів з цим не погоджуються (рис. 3.16).

Рис. 3.16.

На питання анкети «Які навчальні дисципліни необхідно включити до освітньої (освітньо-професійної / освітньо-наукової) програми підготовки фахівців Вашої спеціальності?» здобувачі дали наступну відповідь (47,4 %):

- практичні дисципліни з тренерської роботи;
- практичні дисципліни тренерської діяльності;

- дієтологія;
- основи антидопінгового кодексу;
- протидія використання допінгів;
- олімпійська освіта;
- масаж;
- система підготовки спортсмена;
- медична підготовка;
- медичне забезпечення
- сучасні технології підготовки спортсменів в обраному виді спорту;
- практична підготовка з футболу;
- дієтологія;
- загальна фізична підготовка;
- історія незалежної України;
- все влаштовує або не відповіли нічого – відповідь переважної більшості здобувачів вищої освіти (52,6 %).

94,7 % здобувачів вищої освіти реалізували своє право на вибір освітніх компонентів з переліку, який їм пропонувався, що підтверджує функціонування на ОП індивідуальної освітньої траєкторії (рис. 3.17).

Рис. 3.17.

89,5 % студентів вважає достатньою кількість часу, відведеного на практичну підготовку. Лише 10,5 % здобувачів думають інакше.

38 здобувачів вищої освіти зазначили, що їм вдалося реалізувати свої фахові вподобання та здібності під час опанування навчальними дисциплінами. Тобто ця кількість становить 100 % студентів, які дали позитивну відповідь.

На думку 94,7 % здобувачів освітній процес за ОП побудований структурно логічно, що гарантує досягнення програмних результатів навчання та реалізації освітніх цілей навчання (рис. 3.18).

Рис. 3.18.

З усіх опитаних усі студенти були проінформовані про можливість опанування освітньої програми в умовах внутрішньої / міжнародної академічної мобільності (рис. 3.19).

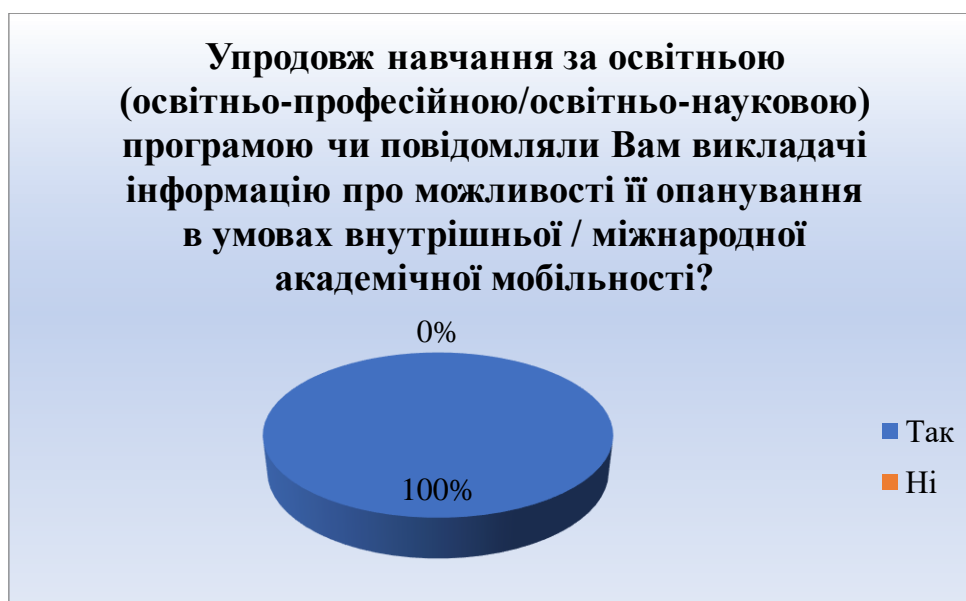

Рис. 3.19.

100 % здобувачів вищої освіти мали можливість консультуватись із викладачами з навчальних дисциплін навчального плану освітньої програми (рис. 3.20).

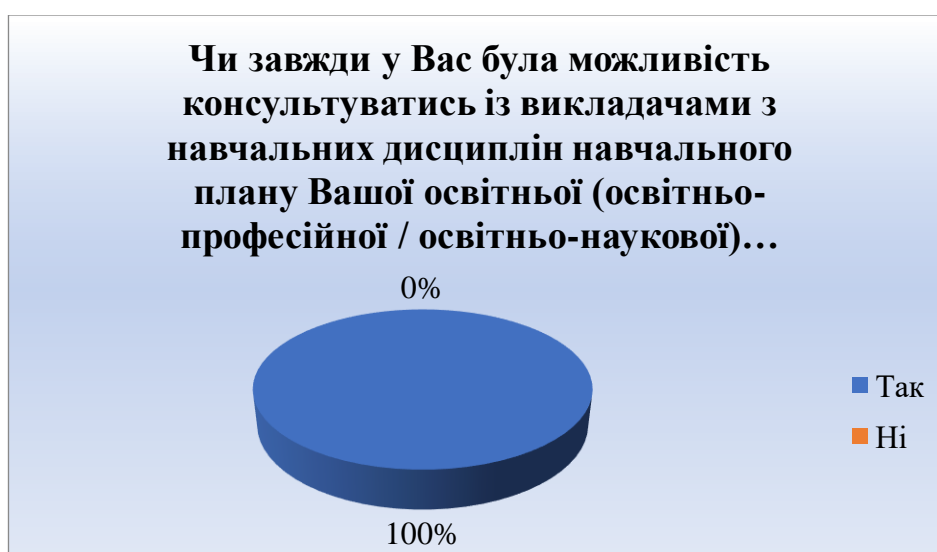

Рис. 3.20.

Про активне застосування науково-педагогічними працівниками під час освітнього процесу мультимедійних засобів свідчить високий відсоток позитивних відповідей здобувачі. Усі студентів підтвердили цей факт.

Загальна оцінка якості змісту та рівня навчання за освітньою програмою виглядає так: «відмінно» – 68,4 %, «добре» – 31,6 % (рис. 3.21).

Рис. 3.21.

Загальна оцінка якості навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу з навчальних дисциплін освітньої програми виглядає наступним чином: «відмінно» – 65,8 %, «добре» – 28,9 %, «незадовільно» – 5,3 % (рис. 3.22).

Рис. 3.22.

У 89,5 % здобувачів вищої освіти пропозиції стосовно покращення якості навчального процесу за ОП відсутні. Лише чотири студенти зазначили наступне:

- покращити технічне забезпечення тренувального процесу;
- збільшити технічні засоби для тренувального процесу;
- збільшити технічне обладнання для тренерської роботи;
- більше уваги приділити інвентаризації факультету.

Проаналізувавши дані анкетного опитування здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 017 Фізична культура і спорт денної форми навчання, можна зробити наступні висновки:

- здобувачі ознайомлені зі змістом освітньої програми та їх влаштовує зміст освітніх компонентів, які передбачені навчальними планами підготовки фахівців;
- здобувачі активно звертаються до науково-педагогічних працівників під час консультацій;
- усі учасники освітнього процесу проінформовані про можливість участі в академічній мобільності;
- вищезазначений перелік освітніх компонентів, які пропонують включити в навчальні плани деякі здобувачі вищої освіти;
- студенти підтвердили використання НПП мультимедійних засобів навчання;
- загальна оцінка якості змісту освітніх компонентів та їх навчально-методичного забезпечення, на думку здобувачів, «відмінно» та «добре», лише двоє студентів поставили оцінку «незадовільно».

ЩО стосується здобувачів заочної форми навчання СВО «магістр», то у 89,3 % пропозиції стосовно покращення якості навчального процесу за ОП відсутні. Лише три студенти зазначили наступне:

- більше практичних занять;
- покращення матеріальної бази;
- іноземну мову включити до переліку дисциплін вільного вибору, а не обов'язкового вивчення.

Здобувачі заочної форми навчання ознайомлені зі змістом освітньої програми та їх влаштовує наповнення освітніх компонентів, які передбачені навчальними планами підготовки фахівців; студенти звертаються до науково-педагогічних

працівників під час консультацій; усі учасники освітнього процесу проінформовані про можливість участь в академічній мобільності; частина здобувачів вищої освіти вказала дисципліни, які б хотіли бачити у навчальних планах підготовки фахівців. Окрім цього студенти підтвердили використання НПП мультимедійних засобів навчання. Загальна оцінка якості змісту освітніх компонентів та їх навчально-методичного забезпечення, на думку здобувачів, «відмінно» та «добре», лише один студент поставив оцінку «задовільно».

3.3 Прогнозована модель співпраці закладу вищої освіти зі здобувачами в напрямку покращення якості освіти

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти рекомендує ЗВО створити систему якості опираючись на послідовність дій:

- визначити, якими є основні цілі системи якості і як вони встановлюються;
- визначити розподіл обов'язків, пов'язаних із системою якості. Опишіть самі обов'язки (розподіляючи обов'язки, забезпечуйте чіткість, доцільність, навантаження, рівень компетентності відповідальних за забезпечення якості);
- визначити способи обробки інформації, її фіксації та документування;
- узгодити систему якості зі стратегічним плануванням, стратегічним та операційним управлінням;
- встановити зв'язки між різними рівнями імплементації системи якості [40, с. 10].

При цьому одну з найважливіших ролей у системі покращення якості вищої освіти виконують здобувачі вищої освіти. Розглядаючи моделі систем європейських університетів, дійшли висновку, що у переважній більшості студенти знаходяться на рівні зі всіма групами стейкхолдерів та беруть участь в оцінюванні та розробці освітніх програм. Тому задля створення прогнозованої моделі, були запозичені певні елементи систем якості провідних закладів вищої освіти Європи.

Наша модель базується на вже наявній практиці залучення здобувачів вищої освіти до покращення якості освіти в К-ПНУ та нових елементах системи, які можна реалізувати у закладі вищої освіти. Ми розділяємо думку університету Uppsala, що модель системи якості повинна бути максимально простою, зрозумілою та економічно вигідною. Університет повинен працювати за нею безперервно та поетапно, включаючи різні види робіт зі здобувачами вищої освіти.

Отже, з метою розширення діяльності здобувачів вищої освіти у системі якості пропонуємо наступну модель (рис. 3.23), яка охоплює різні види та форми робіт.

Потреби студентів. Вища освіта повинна бути спрямована не лише на надання якісних освітніх послуг, але й на створення безпечного, комфортного та сприятливого для всебічного розвитку середовища. Таким чином заклад вищої освіти повинен враховувати потреби сучасних студентів та їх запити задля покращення умотивованості змінити систему освіти в напрямку євроінтеграції. Але для того, щоб мислити як європейські студенти, потрібна матеріально-технічна

Рис. 3.23. Прогнозована модель залучення здобувачів до системи покращення якості вищої освіти

база та середовище, в якому комфортно навчатись. У К-ПНУ функціонує прямий зв'язок студентів з керівником закладу через неформальні зустрічі «Кава з ректором». Проте, проаналізувавши ці зустрічі, було виявлено, що на них розглядаються питання переважно загальноуніверситетського характеру, а не факультетського, зокрема спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Тому варто спробувати організувати такі відкриті зустрічі із деканом та завідувачами кафедр факультету фізичної культури, щоб більш детально вивчити потреби здобувачів вищої освіти та реалізовувати їх. Це можуть бути малі або великі групові зустрічі в аудиторіях, тематичні сесії (наприклад, кар'єрне планування, стажування, можливості для наукової роботи, спортивні заходи), відкриті форуми, онлайн зустрічі тощо.

Зворотній зв'язок. Регулярний зворотний зв'язок між викладачами та студентами допомагає виявляти проблеми та змінювати підхід, що сприяє покращенню якості навчання. Нижче описано, яким чином це зв'язок реалізується у процесі навчання.

Виявлення проблем: здобувачі можуть відчувати різні труднощі під час навчання, такі як розуміння матеріалу, вимоги до завдань, проблеми зі здоров'ям тощо. Зворотний зв'язок допомагає вчасно виявляти ці проблеми та знаходити способи їх вирішення.

Адаптація підходу: зворотний зв'язок допомагає науково-педагогічним працівникам розуміти, як ефективно донести матеріал до студентів. Викладачі можуть змінювати свої методи навчання, враховуючи конкретні потреби та стилі навчання своїх студентів.

Створення сприятливого середовища: зворотний зв'язок сприяє розвитку відкритого та довірливого середовища, де студенти відчують, що їхні думки та досвід важливі. Це допомагає покращити взаємодію між викладачами та студентами.

Сприяння розвитку критичного мислення: зворотний зв'язок може підтримувати розвиток критичного мислення серед студентів, оскільки вони вчаться аналізувати та оцінювати навчальний процес.

Підвищення мотивації: коли студенти бачать, що їхня думка має значення і може впливати на навчання, це може підвищити їхню мотивацію до досягнення кращих результатів.

Прозорість та підзвітність: зворотний зв'язок сприяє більшій прозорості в діяльності університету. Відкриті обговорення питань якості навчання забезпечують більшу підзвітність адміністрації та викладачів.

Оптимізація навчальних програм: зворотний зв'язок може допомогти у вдосконаленні навчальних програм та планів, враховуючи потреби та очікування студентів. Можна навіть використовувати творчі тематичні завдання, які стосуватимуться внесення пропозицій до ОПП, проєктування їх реалізації та змін. За це здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали під час вивчення освітнього компонента.

Розвиток відносин між викладачами та студентами: зворотний зв'язок допомагає побудувати більш тісні та довірливі відносини між викладачами та студентами, що сприяє покращенню навчального процесу.

Залучення до прийняття рішень. Існує безліч можливостей, які допоможуть активізувати здобувачів вищої освіти у прийнятті рішень та висловлення власної думки стосовно зміни освітньої програми чи покращення якості освіти загалом. Варто забезпечити можливість студентам зустрітися з викладачами та адміністрацією для обговорення ідей та побажань стосовно змін. Вони можуть поділитися своїм досвідом та рекомендаціями. Можна запропонувати студентам прийняти активну участь у створенні нових курсів, модулів або навчальних матеріалів. Вони можуть виявити інтерес до розробки ідей, які стануть частиною освітньої програми. Однозначно створювати спільні робочі групи з викладачами: організувати спільні сесії для студентів та викладачів, де вони разом можуть обговорити питання змін у програмі, обмінятися думками та знаннями.

Окрім цього варто демонструвати здобувачам вищої освіти успішні зміни, щоб вони розуміли цінність своїх ідей та пропозицій. Це може надихнути студентів і показати, як їхні пропозиції можуть сприяти поліпшенню навчання.

Створення можливостей для саморозвитку. Створення можливостей для саморозвитку здобувачів має значний позитивний вплив на покращення якості вищої освіти. Ось кілька способів, за допомогою яких варто реалізовувати цей підхід:

- активне навчання: саморозвиток стимулює студентів більше глибоко занурюватися в навчальний процес, вони стають більш активними учасниками, здатними використовувати додаткові ресурси, вивчати додаткову літературу та поглиблювати своє розуміння предметів;

- розвиток критичного мислення: саморозвиток сприяє розвитку критичного мислення, оскільки студенти стикаються з різноманітними джерелами інформації та думками, вони навчаються аналізувати, порівнювати і оцінювати інформацію з різних джерел, що поліпшує їхні аналітичні навички;

- самостійність та відповідальність: важливою частиною саморозвитку є вміння самостійно планувати навчання, обирати підходящі ресурси та методи навчання, це розвиває в студентів відповідальність за власний процес навчання і підготовки.

- підготовка до ринку праці: студенти, які активно займаються саморозвитком, часто набувають додаткових навичок, які можуть бути корисними на ринку праці. Це може підвищити їхню конкурентоспроможність і зробити їх більш підготовленими до викликів сучасного світу. Окрім цього відкриті зустрічі із роботодавцями лише позитивно впливатимуть на якісну підготовку фахівців.

Студенти, які активно займаються саморозвитком, часто вивчають теми, які не входять до офіційних програм, це може стосуватись і дисциплін вільного вибору. Це може розширити їхні горизонти та навички, доповнюючи основну програму.

Саморозвиток може включати в себе участь у додаткових семінарах, тренінгах або клубах за інтересами. Це надає студентам можливість практикувати комунікаційні навички, спілкуватися з різними людьми та обмінюватися ідеями.

Анкетне опитування. Цей вид моніторингу активно використовується в К-ПНУ і займає ліву частку збору інформації від здобувачів вищої освіти,

науково-педагогічних працівників, випускників та роботодавців. Результати опитувань обговорюються під час засідань кафедри спорту і спортивних ігор, розміщуються на офіційній сторінці кафедри та доносяться до відома здобувачів вищої освіти. У попередніх підрозділах більш детально описана система використання анкет у процесі перегляду освітніх програм та покращення якості вищої освіти.

Прямі зустрічі з роботодавцями. Прямі зустрічі з роботодавцями можуть має значний позитивний вплив на покращення якості вищої освіти, оскільки вони допомагають більш ефективно підготувати студентів до реальних вимог ринку праці. Прямий контакт із роботодавцями дозволяє установити більш глибоке з'єднання між університетом та практичними потребами ринку. Роботодавці можуть поділитися своїми очікуваннями щодо знань та навичок, які вони шукають у випускниках, і це може вплинути на оновлення та адаптацію навчальних програм. На спеціальності 017 Фізична культура і спорт є практика залучення роботодавців до анкетного опитування та відкритих засідань щодо обговорення освітніх програм. Окрім цього роботодавці входять в групу розробників ОПП «Тренер з видів спорту» СВО «бакалавр» та «магістр».

Ми пропонуємо також наступні варіанти залучення роботодавців до системи якості вищої освіти:

- роботодавці можуть надати реальні приклади завдань, ситуацій та проєктів, з якими вони стикаються у своїй роботі. Це може допомогти викладачам актуалізувати навчальні матеріали та розробити практичні завдання, які відповідають потребам ринку;

- практичні заняття та майстер-класи: роботодавці можуть бути запрошені для проведення практичних занять, семінарів або майстер-класів. Вони можуть надати студентам конкретні знання і навички, які потрібні у реальній роботі.

- стажування: прямий контакт з роботодавцями може сприяти організації стажувань для здобувачів вищої освіти. Це дозволить студентам набути практичного досвіду та побачити, як застосовуються їхні навички на практиці;

- мережеві зв'язки та можливості працевлаштування: зустрічі з роботодавцями надають студентам можливість будувати контакти в індустрії та отримувати інформацію про можливості працевлаштування. Це може допомогти студентам знаходити робочі місця після завершення навчання;

- підготовка до реальних викликів: роботодавці можуть поділитися своїм досвідом та інсайтами щодо реальних викликів, з якими стикається індустрія. Це може допомогти студентам готуватися до реальних ситуацій і вирішувати завдання більш ефективно.

Загалом, прямі зустрічі з роботодавцями створюють міст між вищою освітою та практичною дійсністю, допомагаючи підготувати здобувачів вищої освіти до вимог сучасного ринку праці. Це сприяє покращенню якості освіти, збільшенню привабливості випускників для роботодавців та сприяє розвитку практичних навичок, необхідних для успішної кар'єри.

Практичний підхід. Задля ефективної співпраці здобувачів у системі забезпечення якості вищої освіти рекомендуємо створити студентські навчальні комітети, які відповідають за збір фідбеку від здобувачів та співпрацю з адміністрацією у питаннях покращення освітніх програм (і не обмежуватись співпрацею з органами студентського самоврядування). Окрім цього варто надавати здобувачам підтримку у стартапах та активно демонструвати це у соцмережах, офіційних сторінках університету загалом та кафедри зокрема.

Варто включати в освітні компоненти завдання та проекти, що сприяють розвитку критичного мислення, аналізу та оцінки якості навчання. Допомогти студентам розуміти, як покращити процес навчання на основі їхнього власного досвіду.

Застосування технологій. Розробка та надання онлайн-курсів дозволяє студентам отримувати освіту незалежно від місця та часу. Це сприяє доступності навчання для широкого кола людей та допомагає підвищити якість освіти через більше індивідуалізований підхід. Технології дозволяють створювати навчальні платформи, які адаптуються до потреб та рівня знань кожного студента. Це

допомагає забезпечити оптимальний темп навчання для кожного і підвищує ефективність навчання.

Використання відео уроків, аудіо матеріалів, інтерактивних симуляцій та інших мультимедійних засобів допомагає різноманітніше та ефективніше подавати інформацію. Використання спеціалізованих платформ для спільної роботи та обміну думками дозволяє студентам взаємодіяти один з одним та викладачами навіть за межами аудиторії. Використання спеціальних програм та інструментів, які підтримують вивчення конкретних дисциплін або навичок (наприклад, програмування, дизайн, інженерія), допомагає студентам здобувати більш глибокі знання та навички.

Отже, за допомогою запропонованої моделі залучення здобувачів вищої освіти до системи якості можна підвищити їх інтерес, активність та продуктивність роботи у цьому напрямку. Наведена модель не вичерпує свого змісту в повному обсязі, а отже, може бути доповнена під час подальших наукових досліджень.

ВИСНОВКИ

1. Отже, якість вищої освіти наразі є найбільш актуальним питанням загалом. Підготовка фахівців за різними галузями та спеціальностями потребує постійного вдосконалення та відповідності до вимог ринку праці й суспільних змін. Це вказує на те, що і система якості повинна функціонувати відповідно до цих запитів. Враховуючи те, що здобувачі вищої освіти є основними замовниками освітніх послуг, то вони повинні відігравати одну з ключових ролей у процесі вдосконалення освітніх програм зокрема та освітнього процесу загалом. Така практика активно спостерігається у європейських закладах вищої освіти ще з початку ХХІ століття, у вітчизняних ЗВО – з початку створення НАЗЯВО.

У рамках Угоди про асоціацію з Європейським Союзом Україна взяла на себе зобов'язання підвищувати якість та важливість вищої освіти. Для цього наша країна має привести внутрішню і зовнішню системи забезпечення якості у відповідність до Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015). З огляду на різну логіку наявної в Україні системи забезпечення якості в університетах та вимог ESG-2015 йдеться про необхідність вибудувати ці системи практично «з нуля». Як в Європі, так і в Україні якість вищої освіти перевіряють за певними критеріями, які визначають рівень надання освітніх послуг за тією чи іншою освітньою програмою.

2. Роль моніторингу є найголовнішою в системі якості вищої освіти. Здійснивши аналіз літературних джерел дійшли висновку, що моніторинг у ЗВО варто розділити на чотири напрямки: моніторинг контексту освітнього процесу; моніторинг результатів освітнього процесу; моніторинг ресурсів освітнього процесу; моніторинг ходу освітнього процесу. Усі чотири напрями моніторингової діяльності у закладі вищої освіти допоможуть ефективно виявити проблеми, які знижують якість надання освітніх послуг. Правильна організація моніторингу ЗВО забезпечить залучення усіх груп стейкхолдерів до обговорення

та внесення пропозицій щодо вдосконалення освітнього процесу за тією чи іншою освітньою програмою.

Окрім цього моніторинг варто здійснювати на кафедральному, факультетському та університетському рівнях для виявлення оцінок усіх учасників освітнього процесу.

Використання студентів як компетентних оцінювачів якості вищої освіти гармонійно влітається у концепцію студентоцентричності, яка передбачає активну спрямованість на студента як у процесі надання якісних освітніх послуг, так і при управлінні діяльністю закладом вищої освіти. Українська система експертної оцінки якості вищої освіти, на відміну від її американської чи європейської аналогії, не має встановлених консолідованих практик щодо проведення анкетування студентів, подібного до системи NSS. Ця відмінність обмежує можливості використання результатів опитування для впливу на державну політику у галузі вищої освіти та для вдосконалення змісту і практики використання механізмів державного управління освітньою сферою.

3. У К-ПНУ залучення здобувачів до покращення якості освіти відбувається за такими напрямками:

- через анкетне опитування;
- через органи студентського самоврядування;
- через участь у засіданнях кафедр, вчених рад та ін.;
- через заповнення Google Forms, які представлені на сайтах кафедр для внесення пропозицій щодо проєктів ОПП;
- через інформативні повідомлення, семінари, лекції, які сприяють залученню здобувачів до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

4. Проаналізувавши дані анкетного опитування здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти ОПП «Тренер з видів спорту», виявили, що більше 90 % студентів ознайомлені зі змістом освітніх програм. Загальна оцінка якості змісту освітніх компонентів та їх навчально-методичного забезпечення – «добре» та «відмінно». Здобувачі підтверджують факти внесення пропозицій до каталогу ДВВ та здійснення їх

самостійного вибору. Окрім цього спостерігається активна участь студентів в обговоренні освітніх програм під час розширених засідань кафедри. Проаналізувавши реалізацію цих ідей робочими групами ОПП, дійшли висновку, що більше 80 % пропозицій враховано під час оновлення освітніх програм. Окрім цього здобувачі вищої освіти мають можливість в анкетуванні оцінити рівень викладання науково-педагогічних працівників, їх співпрацю зі студентами, вказати на будь-які прояви булінгу, сексуальних домагань, порушень правил академічної доброчесності тощо.

Проте, мала кількість опитаних студентів свідчить про відсутність зацікавленості у них до позитивних змін у системі якості вищої освіти К-ПНУ. Варто зазначити, що така тенденція спостерігається не лише у нашому ЗВО, але й в інших, що свідчить про потребу в переосмисленні шляхів залучення студентів до цієї системи.

5. Запропонована нами модель співпраці ЗВО зі здобувачами вищої освіти у системі якості базується на вже наявній практиці залучення студентів до покращення якості освіти в К-ПНУ та нових елементах системи, які можна реалізувати у ЗВО. Модель системи максимально проста, зрозуміла та економічно вигідна. Вона включає орієнтацію на врахування потреб студентів, залучення їх до прийняття рішень у самій системі, зворотній зв'язок, створення можливостей для саморозвитку, анкетне опитування, прямі зустрічі з роботодавцями, практичний підхід, застосування технологій. Така модель, перш за все, сприятиме збільшенню інтересу здобувачів вищої освіти до системи якості та активізує їх діяльність у напрямку покращення якості надання освітніх послуг ЗВО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анненкова І. П. Критерії і показники якості освіти у ВНЗ. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/ddrfu>.
2. Антіпова Н. П. Моніторинг якості вищої освіти як пріоритетне завдання забезпечення ефективної освіти в Україні. Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Випуск 14. 2022. С. 7-17.
3. Байда І., Мятенко Н. Стан української системи вищої освіти в умовах війни. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA». July 14, 2023; Coventry, UK. С. 202-204.
4. Батченко Н. Управління якістю в сфері вищої освіти: методологічний аспект. Освітологія. 2017. № 6. С. 156-162.
5. Білик О., Жарая С., Жаровська О. Управлінський моніторинг у системі оцінювання якості освіти. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». Випуск 2. 2023. С. 28-35.
6. Бублій М. П., Мазуренко Л. І. Основні тенденції розвитку систем освіти на сучасному етапі за кордоном. Вісник освіти та науки. № 2 (8). 2023. Електронний ресурс. Режим доступу : <file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%96%D1%8F/Downloads/3929-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-3951-1-10-20230308-1.pdf>.
7. Відомості про самооцінювання освітньої програми «Тренер з видів спорту» СВО «бакалавр». Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/lensg>.
8. Відомості про самооцінювання освітньої програми «Тренер з видів спорту» СВО «магістр». Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/lensb>.

9. Воробйова О., Дебич М., Луговий В., Оржель О., Слюсаренко О., Таланова Ж., Трима К. Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України. 2020.

10. Длугопольський О. В., Затонацька Т. Г. Роль національного агентства із забезпечення якості вищої освіти України в її реформуванні. Наукові та освітні трансформації в сучасному світі : збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 15 липня 2021 року) / Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми : ТОВ НВП «Росток А. В.Т.». 2021. С. 28-30.

11. Закон України «Про освіту». Режим доступу : <https://base.kristti.com.ua/?p=5895>.

12. Закон України «Про вищу освіту», 1 липня 2014 р. №1556-VII. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

13. Звіт про результати акредитаційної експертизи освітньої програми «Тренер з видів спорту» СВО «бакалавр». Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/faijc>.

14. Звіт про результати акредитаційної експертизи освітньої програми «Тренер з видів спорту» СВО «магістр». Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/dvgkx>.

15. Івлева С. М., Сікорська О. О. Процедури управління якістю освіти в закладах вищої освіти. Забезпечення якості освіти у вищій медичній школі : наук.-метод. міжуніверситет. конф. з міжнар. участю. Одеса, 18-20 січня 2023 року : матеріали конф. / за ред. д. мед. н., проф. В. Г. Марічереда. Одеса : ОНМедУ, 2023. С. 483-487.

16. Ілійчук Л. В. Феномен якості вищої освіти у сучасному науковому дискурсі. Проблеми освіти: збірник наукових праць. Електронне видання ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». 2022. Вип. 2 (97). С. 5-22.

17. Калінічева Г. Якість вищої освіти як складова формування людського капіталу : виклики для України. Освітологія. 2021 № 10. С. 24-36.

18. Клімова Г. Забезпечення якості вищої освіти: європейський та вітчизняний досвід . Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. № 2 (57). 2023. Режим доступу : <https://doi.org/10.21564/2663-5704.57.276677>.

19. Кошлань О., Колдов О., Олійник Л. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти : досвід провідних закладів вищої освіти України. Військова освіта. № 1 (45). 2022. С. 112-122.

20. Кравченко Ю. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти як індикатор ризиків у діяльності закладу вищої освіти. Науковий вісник : Державне управління. № 1 (13). 2023. С. 259-273.

21. Крупа В., Суходоля С. Тенденції та перспективи розвитку вищої освіти в Україні на сучасному етапі. Scientific Collection «InterConf». № 169. 2023. С. 101-107.

22. Крутова А. С., Нестеренко О. О. Удосконалення системи забезпечення якості вищої освіти в умовах воєнного часу. Збірник Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики. Том 2. 26.01.2023. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/kzajj>.

23. Луговий В. І. Проблема освітньої якості в стратегії розвитку вищої освіти в Україні. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2020. № 2 (2). Режим доступу : <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-11-1>.

24. Лукіна Т. О. Якість освіти // Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид, допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С.1120-1121.

25. Мартиненко С. Європейський простір вищої освіти. Освітологія. 2013. Вип. 2. С. 163-167.

26. Мороз В., Мороз С. Зміст дефініції «якість вищої освіти» в контексті наукових поглядів представників східноєвропейських наукових шкіл. Теорія і практика управління соціальними системами. 2017. № 2. С. 59-71.

27. Мороз В. М., Садковий В. П., Бабаєв В. М., Мороз С. А. Онлайн опитування студентів у системі забезпечення якості вищої освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. Том 68. № 6. 2018. С. 235-250.

28. Ніколаєнко С. М. Якість вищої освіти – запорука конкурентоспроможності українських університетів. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2020. № 2 (2). С. 1-7.

29. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Відновлено з <https://www.mon.gov.ua>.

30. Опар Н. В. Забезпечення якості вищої освіти в країнах Європи: досвід для України. Право та державне управління. 2018. № 4 (33). С. 114-119.

31. Освітньо-професійна програма «Тренер з видів спорту» другого (магістерського) рівня вищої освіти в різних редакціях. Режим доступу : <https://sportkaf.kpnu.edu.ua/opp/>.

32. Освітньо-професійна програма «Тренер з видів спорту» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в різних редакціях. Режим доступу : <https://sportkaf.kpnu.edu.ua/opp/>.

33. Погребняк В., Дашковська О. Організація і функціонування системи забезпечення якості вищої освіти в Україні. Нові технології навчання. № 94. 2020. С. 260-264.

34. Політика забезпечення якості діяльності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Затверджено НАЗЯВО протокол від 17 листопада 2022 року № 22. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/dsybg>.

35. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/szly>.

36. Положення про навчально-методичний центр забезпечення якості освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція). Затверджена вченою радою КПНУ 30.01.2020 року, протокол № 1. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/fblbt>.

37. Положення про систему забезпечення якості діяльності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Київ. 2022. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/lbzipw>.

38. Приходько В. М. Парадигми моніторингу якості освіти і педагогічного процесу: (У запитаннях і відповідях). Науково-методичний посібник. Запоріжжя, 2010. 215 с.

39. Пузирна Ж. В., Логвин М. М. Якість вищої освіти та конкурентоспроможність випускників ЗВО на ринку праці. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті : тези доповідей XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023. С. 66-70.

40. Рекомендації щодо створення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. Імплементація системи забезпечення якості освіти через співробітництво університету-бізнесу-уряду в ЗВО. Електронний ресурс. Режим доступу : <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Recommendations-UA.pdf>.

41. Савченко Н. С. Порівняльна характеристика магістерських програм у закладах вищої освіти в Україні та за кордоном. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. № 206. 2022. С. 74-81.

42. Сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Стратегія національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до 2022 року. Режим доступу : <http://surl.li/txct>.

43. Сиченко В. В., Шевченко О. О., Рибкіна С. О. Проблеми системи вищої освіти в Україні та шляхи їх вирішення в післявоєнний період. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Публічне управління та адміністрування. Том 33. № 6. 2022. С. 149-155.

44. Скляр Р. В. Моніторинг якості освітньої діяльності та якості освіти в закладах вищої освіти. Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету. 2022. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/7197/1/54.pdf>.

45. Скорогод О. В. Структура та сучасний стан британської системи освіти. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ (28 лютого – 1 березня 2023 року, Харків). Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/kzadt>.

46. Словник української мови. 11 томів. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/Monitoryngh>.

47. Смолінчук Л. С. Інтернаціоналізація вищої освіти: виклики та нові можливості. Актуальні проблеми вищої професійної освіти. Київ, 2023. С. 130-134.

48. Солоденко А. К., Погребняк В. П., Дашковська О. В. Інтернаціоналізація освітнього середовища і вітчизняна вища школа. Харків : Вісник НТУ «ХПІ». Випуск 27. 2017. С. 17-21.

49. Солоденко А. К., Погребняк В. П., Дашковська О. В. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти – довгий шлях створення. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». № 9. 2019. С. 4-8.

50. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ : ТОВ «ЦС». 2015. 32 с. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/zteb>.

51. Стандарт вищої освіти: другий (магістерський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт. Режим доступу : <http://surl.li/lcaat>.

52. Стандарт вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт. Режим доступу : <http://surl.li/eursj>.

53. Управління закладом освіти: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, О. С. Боднар. 2-ге вид. перероб. і допов. Бердянськ : БДПУ, 2022. 506 с.

54. Цимбалістий Т., Ногас Н. Система забезпечення якості діяльності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ

оцінювання та забезпечення якості вищої освіти. Актуальні проблеми правознавства. 4 (24). 2020. С. 81-85.

55. Фініков Т. В. Якість вищої освіти: сучасне розуміння та український контекст. 2019. Вебсайт Інституту вищої освіти НАПН України. Режим доступу : <http://surl.li/lcrqgd>.

56. Шандар А. М. Студентоцентризований підхід як вектор розвитку якості вищої освіти. Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку» (м. Одеса, 21-22 лютого 2023 р.) Одеса : ОНЕУ, 2023. С. 77-78.

57. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. Авторів : А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с